

должна предоставить возможность для создания такой модели финансирования.

Ключевые слова: медицинская реформа, финансирование, медицинское страхование, обязательное медицинское страхование (ОМС)

MEDICAL REFORM AND INTRODUCTION OF A COMPULSORY MEDICAL INSURANCE

A. Kyrychenko

Abstract. *Relevance – the need for reforming the financial provision of medical expenses has matured many years ago, because Ukraine's health financing has not reached the minimum recommended by the World Health Organization minimum 6% of GDP. Despite this, Ukrainian officials lacked the political will to conduct medical reform, which is impossible without making changes to the mechanism for financing medical services and improving their quality.*

The goal is to identify the prospects for reforming medicine and introduce mandatory health insurance. Methods – to achieve the goal of the study at different stages, methods were used: comparison and theoretical generalization, analysis and synthesis, induction and deduction, historical and logical.

Results – from many models of financing medical expenses, medical insurance has been selected, which will not require the introduction of new taxes and will be able to guarantee the medical care that all citizens can receive.

Prospects – the world experience in the field of medical insurance testifies to the high efficiency of various models and systems of compulsory medical insurance. Medical reform in Ukraine should provide an opportunity to create a model for financing medical expenses that will protect citizens of Ukraine in case of illness, overcome corruption in the allocation of financial resources and in the provision of medical services.

Keywords: *medical reform, financing, medical insurance, compulsory medical insurance (CMI)*

УДК 631.15/16:006.83

ЯКІСТЬ І БЕЗПЕКА ПРОДУКЦІЇ ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ

О. Д. КОСТЮК, кандидат економічних наук, доцент

Я. В. КОСТЮК, бакалавр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: odkostyuk@nubip.edu.ua, kostyukyv@icloud.com

Анотація. *Досліджено основні тенденції розвитку вітчизняного ринку молока, фактори формування якості молочної продукції, а також методи підвищення його рівня. Дослідження показало, що вітчизняні стандарти на молочну продукцію поступаються європейським вимогам.*

© О. Д. Костюк, Я. В. Костюк, 2018

Підвищення якості молочної сировини – це не тільки запровадження високих стандартів. Це підтримка виробників та допомога їм у вдосконаленні управління виробництвом, освоєнні передових технологій, оновленні та модернізації обладнання, покращенні племінних та продуктивних якостей поголів'я корів. Якість молока має бути гарантована на найвищому рівні, що дозволить споживачу з впевненістю купувати його протягом тривалого часу. Якість молока повинна контролюватися по харчовому ланцюгу „виробництво-споживання”.

Поступовий перехід до високопродуктивного індустріального виробництва молока та соціальний захист дрібних товаровиробників є шляхом стабілізації і подальшого розвитку всього молокопродуктового підкомплексу.

Конкурентні переваги підприємству на ринку забезпечать інвестиції в сучасне технологічне устаткування, високоякісну продукцію, а також чітка відповідність технологій виробництва продукції вимогам державного стандарту з врахуванням міжнародних вимог, експертний контроль за якістю продукції, дотримання умов зберігання й транспортування, розвинена логістична система.

***Ключові слова:** якість, управління якістю, безпека, сертифікація, молоко, молочна галузь, кооперативи, екологізація*

Актуальність. У зв'язку з інтеграцією нашої країни в європейську та світову економічну спільноту, постає необхідність вирішення актуальних питань, пов'язаних з якістю та безпечністю вітчизняних молочних продуктів. Для цього необхідно забезпечити галузі державну і фінансову підтримку, гармонізувати стандарти відповідно до світових вимог, проводити заходи, спрямовані на пом'якшення впливу сезонності виробництва молока, забезпечити обладнання незалежних лабораторій з визначення якісних показників та організувати мережу молокоприймальних пунктів із охолоджувачами та аналізаторами якості сировини, стимулювати експорт молочної продукції та диверсифікацію ринків її збуту.

Одним зі шляхів інтеграції України в світовий економічний простір є впровадження технічних регламентів, розробка й гармонізація стандартів, створення умов для вільного входження вітчизняного виробника на світовий ринок. Адаптація українських стандартів до світових вимог забезпечить запобігання загрозам для якості та безпеки харчової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання якості та безпечності молочної продукції в умовах глобалізації були пріоритетними в наукових працях вітчизняних вчених-економістів Н. Є. Голомші, М. М. Ільчука, Т. Л. Керанчук, Т. Л. Мостенської, А. С. Павленко, П. Т. Саблука, О. М. Шпичака та інших вчених.

Велике соціально-економічне значення отримання якісної і безпечної продукції та формування спеціалізованого ринку високоякісних продуктів харчування зумовили вибір теми дослідження та його мету.

Мета дослідження – обґрунтування необхідності впровадження на підприємствах молочної галузі управління якістю та безпечністю продукції.

Матеріали і методи дослідження. Теоретичним та методичним підґрунтям проведених досліджень стали основи ринкової економіки, наукові

праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, методологія та загальносистемні принципи проведення комплексних наукових досліджень. Зі спеціальних методів дослідження у праці використані: абстрактно-логічний – при вивченні літературних джерел та дослідженні розвитку поставлених проблем; теоретичного узагальнення – під час розкриття сутності категорії „управління якістю”; спостереження, порівняльних переваг, економічного аналізу, економіко-статистичний – під час оцінювання сучасного стану та тенденцій розвитку ринку молока та молочної продукції; розрахунково-конструктивний, графічний – при вивченні залежностей між досліджуваними показниками.

Результати дослідження та їх обговорення. Основними критеріями, які відрізняють сорти молока один від одного, є загальна бактеріальна забрудненість (ОБТ), кількість соматичних клітин (КСК) і кислотність продукту.

Відповідно, чим нижче сорт, нижче рівень стерильності молока, яке отримує споживач. На сьогодні вся вітчизняна молочна сировина поділена на чотири сорти. Молоко сорту «Екстра» передбачає загальну кількість бактерій до 100 тис. / см³, вищого сорту – до 300 тис. / см³, першого – до 500 тис. / см³, другого – до 3 млн / см³ (у 30 разів більше бактерій, ніж продукт екстра-класу). Існує тенденція до скорочення частки домашньої сировини, але все одно вона становить близько 35% [8].

Виробництво молока в Україні становить 11,2% від валового виробництва всієї сільськогосподарської продукції. Обсяги виробництва молока у 2016–2017 роках подані на рис.1.

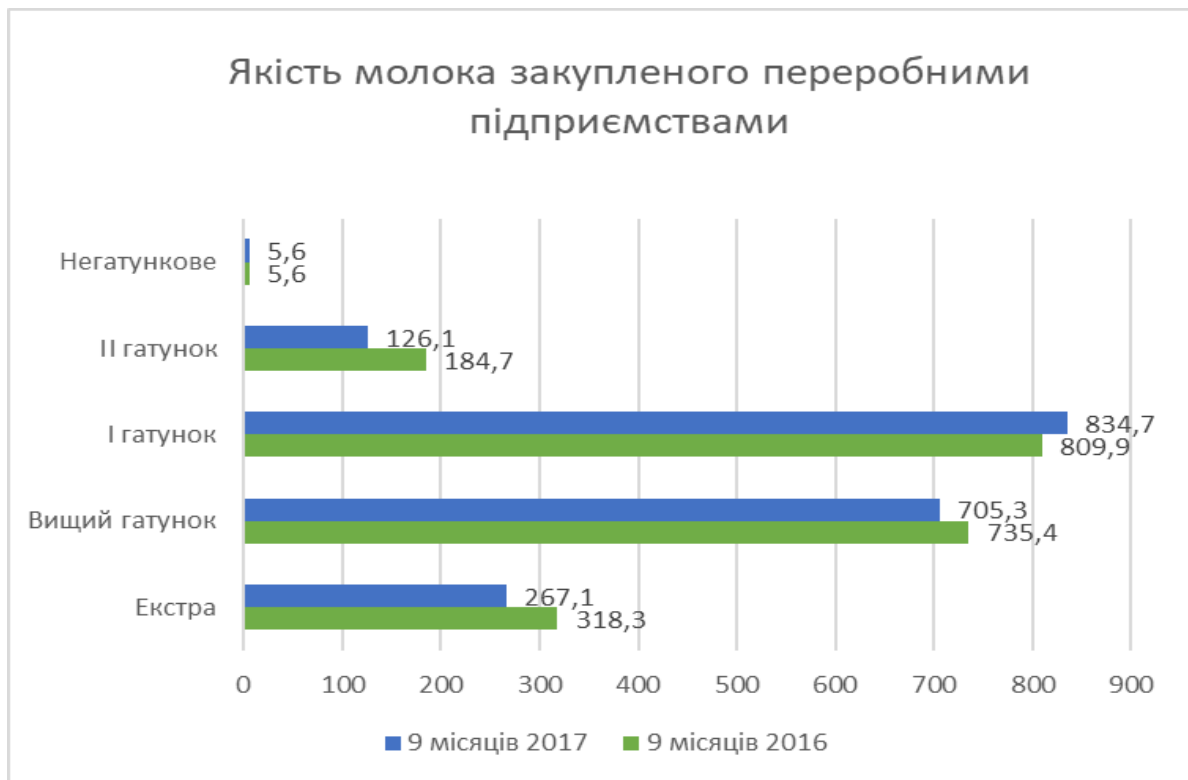
Останніми роками частка домогосподарств населення зменшилася. Очікується подальше збільшення частки с.-г підприємств у виробництві молока. За даними Державної служби статистики України, поголів'я корів в Україні, станом на 1 січня 2017 р., становило 2 172,3 тис. Зміни у розподілі виробництва молока призвели до зростання середньої продуктивності корів. У 2015 р. середній надій зріс до 4 644 кг/голову. Станом на початок 2017 р. поголів'я корів становило 3 675 тис. [6].

Рис.1. Обсяги виробництва молока в Україні, тис. тонн*

*Джерело: [1].

Скорочення виробництва молока та зменшення кількості корів останніми роками спричинило погіршення його якісних показників (рис. 2).

Рис. 2. Обсяги молока, закупленого переробними підприємствами за гатунками, тис. тонн*

*Джерело: [1].

З 1 липня 2018 року вводиться в дію ДСТУ 3662:2015 „Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови”, що забезпечить зростання рівня конкурентоспроможності молочної продукції через дотримання положень, встановлених міжнародними стандартами систем менеджменту якості та безпеки.

Проблема поліпшення якості молока в господарствах населення з введенням нового стандарту набула важливого значення.

Держава надаватиме значну підтримку для забезпечення виробництва молока високої якості. На розвиток галузі в бюджеті 2018 р. передбачено 4 млрд грн. Іде процес розробки механізму використання цих коштів. Фінансові потоки будуть спрямовані на будівництво та реконструкцію молочнотоварних ферм, придбання сучасного обладнання.

Державна підтримка та готовність галузі є ключовими принципами перегляду діючих норм якості. Після визначеного перехідного періоду використання молока другого сорту буде дозволено у виробництві нехарчових продуктів, тому заборони на закупівлю молока другого сорту не буде [5].

ЄС дав змогу українським виробникам ввезти 8 400 тис. тонн молока у 2017 р. без сплати ввізного мита (відповідно до умов вільної торгівлі). Україна може експортувати до ЄС лише молоко ґатунку «Екстра» та вищого. Сертифікацію для експорту в Європейський Союз пройшли 13 українських виробників молочної продукції та 11 виробників м'ясної продукції. Сертифікація стосується всього виробничого процесу – з моменту збору сировини і до готового продукту.

Для гармонізації політики у сфері якості та безпечності продуктів необхідно внести зміни до діючих стандартів. Застосовувати їх необхідно і на внутрішньому ринку.

Українське молоко лише тоді стане конкурентоспроможним на світовому ринку, коли воно вироблятиметься у замкненій системі відповідно до вимог вітчизняних і міжнародних стандартів. Для цього необхідно вивчати і впроваджувати досвід тих країн, які почали раніше вирішувати аналогічну проблему і які близькі нам за організацією агробізнесу [2, 4].

Однією з ефективних форм такої інфраструктури є створення кооперативів. Їх діяльність дасть можливість фермерським господарствам контролювати поставки кормів, збут молока, реалізацію готового продукту, а також приймати рішення на основі ринкової ситуації про те, що є більш економічно ефективним – виробництво чи переробка, і отримувати прибуток.

Така практика успішно використовується у США, Новій Зеландії, Данії, Швеції, Фінляндії та інших країнах. Бюджет 2018 р. передбачає створення умов для здешевлення вартості кредитних ресурсів, підтримку для поліпшення генетичного потенціалу молочного стада, ряд інших механізмів. Передбачена підтримка для кооперативів спрямована на допомогу малим виробникам вийти на організований ринок, підвищення якості молока та процесу його виробництва, отримання організованого ветеринарного догляду. Це важливо, оскільки лише 15% молока, виробленого в господарствах населення, йде на переробку [2].

Головним фактором розвитку молочної галузі, необхідним для вирішення поставлених завдань – збільшення обсягів виробництва та переробки молока – є науково-технічний прогрес, зокрема створення мало- та безвідходних технологій, спрямованих на охорону навколишнього середовища.

Екологічно безпечна сільськогосподарська продукція впродовж усього „життєвого циклу” (виробництво – переробка – споживання) має відповідати встановленим органолептичним, технологічним, гігієнічним і токсикологічним вимогам [3].

Висновки і перспективи. Вирішення завдання поліпшення якості та безпеки є пріоритетними напрямками діяльності кожного підрозділу підприємства. Досягнення поставлених цілей можливе за рахунок планування розвитку, модернізації виробництва на базі використання маловідходних та безвідходних технологій, які забезпечують ресурсо- та енергозбереження.

Системи якості, безпеки та екологічного менеджменту на підприємствах потребують постійного покращення, регулювання та перегляду цілей і політики підприємства, для чого необхідно визначити структуру процесів та документації, покращити умови роботи персоналу та мотивацію його до вдосконалення.

Вітчизняна молокопереробна галузь поступово переходить на європейські стандарти роботи і значно випереджає виробників сировини в інноваційному й технологічному розвитку. Високопродуктивне індустріальне виробництво молока та соціальний захист дрібних товаровиробників є шляхом стабілізації та подальшого розвитку всієї молочної галузі України.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Керанчук Т. Л. Молочна галузь України: перспективи і проблеми розвитку / Т. Л. Керанчук // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – № 3 (08). – С.133–134.
3. Костюк О. Д. Управління якістю молока та продуктів його переробки : монографія / О. Д. Костюк. – К. : КОМПРИНТ, 2012. – 168 с.
4. Пономаренко А. С. Молочна галузь України: проблеми та перспективи розвитку / А. С. Пономаренко // Young Scientist. – № 12 (27), part 3. – December 2015. – P. 169–175.
5. Для підвищення якості молока буде надаватися значна державна підтримка. Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/25213>
6. Порівняння молочного сектора України та Нідерландів. Режим доступу : <https://www.agroberichtenbuitenland.nl>
7. Ринок молока / інформаційно-аналітичний бюлетень № 247-04-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.infagro.com.ua/>
8. Чим обернеться для України заборона на закупівлю домашнього молока у селян. Режим доступу : <https://usba.com.ua/cim-obernetsa-dla-ukraini-zaborona-na-zakupivlu-domasnogo-moloka-u-selan>

References

1. Ofitsiyniy sait Derzhavnoiy sluzhby statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Keranchuk, T. L. (2017). Molochna haluz ukrainy: perspektyvy i problemy rozvytku / T. L. Keranchuk // Skhidna yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia, 3 (08), 133–104.
3. Kostiuk, O. D. (2012). Upravlinnia yakistiu moloka ta produktiv yoho pererobky : monohrafiia / O. D. Kostiuk. – K. : KOMPRYNT, 168.
4. Ponomarenko, A. S. (2015). Molochna haluz ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku / A. S. Ponomarenko // Young Scientist. – № 12 (27), part 3. – December, 169–175.
5. Dlia pidvyshchennia yakosti moloka bude nadavatysia znachna derzhavna pidtrymka. Rezhym zhostupu: <http://minagro.gov.ua/node/25213>.
6. Porivniannia molochnoho sektora Ukrainy ta Niderlandiv. Rezhym dostupu: <https://www.agroberichtenbuitenland.nl>.
7. Rynok moloka / informatsiino-analitychnyi biuleten № 247-04-17 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.infagro.com.ua/>.
8. Chym obernetsia dlia Ukrainy zaborona na zakupivliu domashnoho moloka u selian. Rezhym dostupu: <https://usba.com.ua/cim-obernetsa-dla-ukraini-zaborona-na-zakupivlu-domasnogo-moloka-u-selan>.

КАЧЕСТВО И БЕЗОПАСНОСТЬ ПРОДУКЦИИ КАК ВЕКТОР РАЗВИТИЯ МОЛОЧНОЙ ОТРАСЛИ

О. Д. Костюк, Я. В. Костюк

Аннотация. Исследованы основные тенденции развития отечественного рынка молока, факторы формирования качества молочной

продукции, а также методы повышения его уровня. Исследование показало, что отечественные стандарты на молочную продукцию уступают европейским требованиям. Повышение качества молочного сырья это не только введение высоких стандартов. Это поддержка производителей и помощь им в совершенствовании управления производством, освоении передовых технологий, обновлении и модернизации оборудования, улучшении племенных и продуктивных качеств поголовья коров. Качество молока должно быть гарантировано на высшем уровне, что позволит потребителю с уверенностью покупать его в течение длительного времени. Качество молока должно контролироваться по пищевой цепи "производство-потребление".

Постепенный переход к высокопроизводительному индустриальному производству молока и социальной защите мелких товаропроизводителей является путем стабилизации и дальнейшего развития всего молочно-продуктового подкомплекса.

Конкурентные преимущества на рынке предприятию обеспечат инвестиции в современное технологическое оборудование, высококачественную продукцию, а также четкое соответствие технологий производства продукции требованиям государственного стандарта с учетом международных требований, экспертного контроля за качеством продукции, соблюдения условий хранения и транспортировки, развитой логистической системы.

Ключевые слова: качество, управление качеством, безопасность, сертификация, молоко, молочная отрасль, кооперативы, экологизация

QUALITY AND SAFETY OF PRODUCTION AS A VECTOR OF DEVELOPMENT OF DAIRY INDUSTRY

O. Kostyuk, Y. Kostyuk

Abstract. In the article are highlighted the main tendencies of the development of the domestic milk market, factors of forming the quality of dairy products, as well as methods for raising its level are investigated in the work. The research has shown that domestic standards for dairy products are inferior to European requirements

The improvement of the quality of dairy raw materials is not only the introduction of high standards. It is the support of producers and help for them in improving production management, mastering advanced technologies, upgrading and modernizing equipment, improving breeding and productive qualities of cows. The quality of milk should be guaranteed at the highest level, which will allow the consumer to buy it with confidence for a long time. The quality of milk should be monitored by the food chain «production-consumption».

The gradual transition to highly productive industrial milk production and the social protection of small commodity producers is through stabilization and further development of the entire dairy product subcomplex.

Competitive advantages of the company in the market will provide investment in modern technological equipment, high-quality products, as well as the strict conformity of production technologies with the requirements of the state standard taking into account international requirements, expert control of product quality,

compliance with storage and transportation conditions, and developed logistics system.

Keywords: quality, quality management, safety, certification, milk, dairy industry, cooperatives, ecologization

УДК 336.76

СУТНІСТЬ ДЕФІНІЦІЇ «ФІНАНСОВИЙ ДЕРИВАТИВ» ТА ЇХ ОБІГ НА БІРЖОВОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ

А. С. КРАВЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: AnnaZlata@i.ua

Анотація. *Визначено наукову сутність дефініції «фінансовий дериватив» наведено їх класифікацію, як у вітчизняній так і світовій практиці. Наведено порівняльну характеристику обсягу біржових контрактів з цінними паперами на біржовому фондовому ринку, проаналізовано обсяг біржових контрактів на біржовому фондовому ринку (у розрізі фондових бірж) за видом фінансового інструменту, оцінено обсяг біржових контрактів з цінними паперами на фондових біржах за видами ринку впродовж дослідження, запропоновано шляхи розвитку.*

Ключові слова: біржовий фондовий ринок, дериватив, базовий актив

Актуальність. Сучасний біржовий ринок еволюціонував від торгівлі сільськогосподарською продукцією до торгівлі деривативами (форвардами, ф'ючерсами, опціонами, свопами та іншими інструментами фінансової інженерії), та навіть до високочастотного трейдингу. Проте, проблематика наукової сутності та особливостей обігу фінансових деривативів залишається недостатньо дослідженою, а тому надзвичайно актуальною.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Питанням сутності дефініції «фінансовий дериватив», зокрема аналізом їх обігу на біржовому фондовому ринку займалися, як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: С. Вайн [2], Дж. Блек [1], Е. Інґліса-Тейлора [3], Х. Чен [7], О. Сохацька [6], О. Дегтярьова [5], Дж. Кейнс [4] та інші. Незважаючи на значну кількість науковців, які досліджували теоретичні основи та аналізували обіг деривативів на біржовому фондовому ринку, на практиці це питання залишається недостатньо розкритим і потребує подальшого дослідження.

Мета дослідження – уточнити дефініцію «фінансовий дериватив», представити класифікацію «фінансових деривативів», проаналізувати їх обіг на біржовому фондовому ринку та визначити шляхи розвитку.

Матеріали і методи дослідження – метод системного аналізу, економічний, статистичний, кількісний, порівняння та аналітичний.

Результати дослідження та їх обговорення. Розглянемо детально етимологію дефініції «дериватив», зокрема фінансовий. Аналіз наукових

---

* © А. С. Кравченко, 2018